

GREENPEACE

SAYI #139

ON
BİNLERCE
KÖPEK
BALIĞI
TEHLİKEDE

İçindekiler

Nesli tehlike altındaki on binlerce köpek balığı aşırı avlanma nedeniyle ölüyor

Greenpeace'in yeni raporuna göre okyanuslardaki denetim eksikliği nedeniyle nesli tehlike altındaki on binlerce köpek balığı aşırı avlanma yüzünden katlediliyor.

İklim değişikliği sebebiyle 10 yılda 120 milyon kişi yoksullaşacak

Birleşmiş Milletler'in (BM) yeni raporuna göre iklim değişikliği sebebiyle 2030 yılına kadar dünya genelinde 120 milyon kişi yoksullaşacak. 2030 ile 2050 yılları arasında iklim değişikliği yüzünden yılda 100 milyon kişi ekonomik açıdan olumsuzluklar yaşayacak.

150 bin kişi tek kullanımlık plastiklerin yasaklanmasını istiyor

Greenpeace Akdeniz'in Avrupa Birliği'nde yasaklanan tek kullanımlık plastik ürünlerin Türkiye'de de yasaklanması için yürüttüğü projeyi 150 bin kişi imzaladı.

Çernobil felaketinin etkileri bitmiyor

"HBO kanalının hazırladığı, dünya çapında büyük ses getiren beş bölümlük Çernobil dizisi çekildi ve bitti ama bu korkunç felaketin gerçek hayattaki etkileri asla sona ermiyor." Greenpeace Rusya Nükleer Kampanyaları Sorumlusu Rashid Alimov'un kaleminden...

GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz
Basım ve Tanıtım
Hizmetleri Ltd. Şti. adına
Ece Ünver

Genel Yayın Merkezi

Teşvikiye Mah. Şakayık Sok.
No:40/7, 34365 Şişli, İstanbul
Tel: +90 212 292 76 19
Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Ece Ünver

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Gökhan Çevik

Editör

Nilay Vardar

Baskı

Printworld Matbaa San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

F₂O Reklam ve Tanıtım

Dağıtım

PTT

Kapak fotoğrafı

© Kajsa Sjölander / Greenpeace

GREENPEACE

Amsterdam'da "I amazonia" tabelası

Greenpeace aktivistleri Amazon yağmur ormanlarının yok oluşuna dikkat çekmek için Hollanda'daki dünyaca ünlü "I amsterdam" tabelasını "I amazonia"ya dönüştürdü.

"Elimizden bir şey gittiği zaman anlarız, o şeyi ne kadar özlediğimizi." Tıpkı 2018'de söküldüğü zaman insanların yerine geri konması için çabaladığı meşhur "I amsterdam" tabelası gibi. Orijinal "I amsterdam" tabelası 2018 yılının Aralık ayında kaldırılmış, bu karar uluslararası medyada tepkilere yol açmıştı; zira bu tabela Avrupa'da en çok fotoğrafı çekilen ve sosyal medyaya en çok yüklenen noktalardan biriydi.

Greenpeace simgesel öneme sahip kırmızı-beyaz "I am" harflerini Amsterdam'daki Museumplein'e geri getirdi ve gözlerimizin önünde yok olan bir başka simgenin, Amazon yağmur ormanlarının karşı karşıya olduğu tehlikeye dikkat çekmek için bu tabelayı "I amazonia"ya dönüştürdü. Greenpeace'in 23 metre uzunluğunda, üç metre yüksekliğindeki "I amazonia" tabelası görünüş olarak orijinal tabelanın birebir aynısı!

Nesli tehlike altındaki on binlerce köpek balığı aşırı avlanma nedeniyle ölüyor

Greenpeace'in yeni raporuna göre okyanuslardaki denetim eksikliği nedeniyle nesli tehlike altındaki on binlerce köpek balığı aşırı avlanma yüzünden katlediliyor.

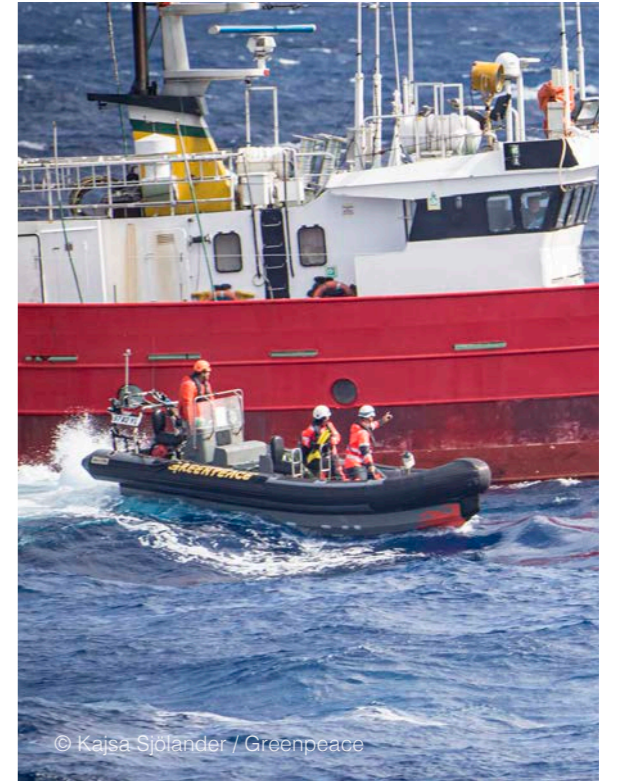
© Kajsa Sjölander / Greenpeace

Greenpeace'in gemisi Esperanza "Okyanusları Korumak" kampanyası kapsamında Kuzey Atlantik Okyanusu'nda balıkçı teknelerini araştırdı. Araştırma sonucunda hazırlanan rapor bu bölgede kılıç balığı tutmak için yapılan balıkçılık esnasında "kaza sonucu" kılıç balığından 4 kat fazla (ağırlık bazında) köpek balığı yakalandığını gösterdi.

Rapor aynı zamanda aşırı avlanmanın nesli tehlike altındaki dünyanın en hızlı köpek balığı olan mako cinsine ait dikburun köpek balıklarının (*Isurus oxyrinchus*) üzerindeki yıkıcı etkisini de ortaya koydu. Greenpeace'in araştırmasına göre İspanya ve Portekiz'e ait gemiler bu bölgede yılda 25 bin mako cinsi (*Isurus oxyrinchus* ve *Isurus paucus*) köpek balığı yakalıyor. Tahminlere göre dikburun köpek balıklarının avlanması hemen durdurulsa bile 2040 yılında popülasyonunun devam etme şansı sadece yüzde 50.

Kılıç balığının göç yollarını izleyen balıkçı tekneleri binlerce kanca takılı uzun ağlarla yıkıcı metotlar kullanarak köpek balıklarını ve diğer hayvanları öldürüyor. Köpek balıkları özellikle bazı kültürlerde hediye olarak verilen yüzgeçleri nedeniyle yakalanıyor. Her yıl 100 milyon köpek balığının öldürüldüğü tahmin ediliyor. Bazı köpek balığı türleri yok olma tehlikesi altında; bazılarının sayıları ise insan aktiviteleri nedeniyle şimdiden yüzde 99 oranında azaldı.

Köpek balığı avcılığının çoğunlukla Asya filoları tarafından yürütüldüğü düşünülse de İspanya, dünyanın önde gelen işlenmemiş köpek balığı yüzgeçleri üreticilerinden biri ve dünya genelinde rapor edilen köpek balığı yakalamalarında Endonezya, Hindistan'dan sonra 3. sırada yer alıyor. Her yıl yaklaşık 73 milyon mavi köpek balığı yüzgeçlerinden yapılan çorba için avlanıyor.

© Kajsa Sjölander / Greenpeace

© Paul Hilton / Greenpeace

Greenpeace'in "Okyanusları Korumak" kampanyasından Will McCallum konuyu şu sözlerle değerlendirdi:

"Bu gibi yıkıcı balıkçılık yöntemleriyle köpek balıklarını ve diğer canlıları öldürmek kabul edilemez. Biz şu anda denizdeki suçluları açığa çıkarıyoruz ancak okyanuslarımızı korumak için acil olarak Küresel Okyanus Anlaşmasına ihtiyacımız var."

Gemide yer alan ve sürdürülebilir balıkçılık yapan Jerry Percy ise şöyle konuştu:

"Küçük ölçekli balıkçılığın sürdürülmesi köpek balığı ve diğer balıkların popülasyonuna bağlı. Çünkü gıda zincirinin en üstünde yer alan bu balıklar okyanuslardaki deniz yaşamının dengesini koruyor. Bu bize sürdürülebilir bir yaşam sunuyor, aynı zamanda da kıyılarda yaşayan kırılgan toplulukları destekliyor. Ancak kontrolsüz ve yasadışı balıkçılık tüm bunları kısa vadeli çıkarlar için riske atıyor."

Ulusal sınırların dışında kalan okyanusların sadece yüzde 1'i koruma altında, geri kalanı ise sömürüye açık durumda. Bilim insanları yaban hayatı korumak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için 2030 yılına kadar okyanuslarımızın en az üçte birinin okyanus koruma alanları kapsamına alınması gerektiğini söylüyor. Greenpeace, "Okyanusları Korumak" kampanyasında Birleşmiş Milletler'de güçlü bir Küresel Okyanus Anlaşması oluşturulmasını talep ediyor.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ SEBEBİYLE 10 YILDA 120 MİLYON KİŞİ YOKSULLAŞACAK

Birleşmiş Milletler'in (BM) raporuna göre iklim değişikliği sebebiyle 2030 yılına kadar dünya genelinde 120 milyon kişi yoksullaşacak. Yoksulluk ve insan hakları ile iklim değişikliği arasındaki ilişkiye dayanan rapor, 2030 ile 2050 yılları arasında iklim değişikliği yüzünden yılda 100 milyon kişinin ekonomik açıdan olumsuzluklar yaşayacağını, 250 bin kişinin de hastalıklar sebebiyle hayatını kaybedeceğini ortaya koyuyor.

İklim değişikliği en çok yoksul ülkeleri etkileyecek

Raporda muhtemel yoksulluğun başlıca nedenleri arasında iklim değişikliğine bağlı olarak bazı bölgelerde besin yetersizliği, kuraklık, açlık, okyanus sıcaklığının yükselmesi ve gıda üretiminin azalması yer alıyor.

Raporda iklim değişikliğinin ekonomi ve insan haklarına yönelik etkilerinden öne çıkanlar şöyle:

- İklim değişikliği mevcut yoksulluğu ve eşitsizliği artıracak. En çok yoksul ülkeler etkilenecek.
- Hükümetlerin Paris Anlaşması'na sadık kalmaması iklim değişikliğinin ekonomik etkilerini artıracak.
- İklim değişikliği sebebiyle insanlar yaşama, beslenme, barınma ve su gibi temel haklardan mahrum kalacak.
- İklim değişikliğine bağlı hava olayları ekonomiye zarar vermeye devam edecek. Yalnızca ABD'de 1980'den bu yana gerçekleşen 241 aşırı hava olayı 1.6 trilyon dolar zarara yola açtı.
- En zengin %1'lik kesimde yer alan bir kişi, en yoksul %10'da yer alan bir kişiden 175 kat daha fazla karbon salımına sebep oluyor.

Temiz enerjiye öncelik verilmeli

İklim değişikliği ve onun yarattığı toplumsal etkilere karşı geleneksel mücadele yollarının yetersiz kalacağını vurgulandığı BM raporunda yer alan temel öneriler ise şöyle:

- Hükümetler sorumluluk alarak iklim değişikliği ve ekonomiyi bir arada düşünmeli.
- Temiz enerjiye geçmek için gösterilen çabalara öncelik verilmeli. Temiz enerji tek başına 18 milyon kişiye iş imkanı sağlama potansiyeline sahip.
- Bir yandan iklim değişikliğinin ekonomi ve insan haklarına etkilerine yönelik politika geliştirilirken, diğer yandan sivil toplum, aktivistler ve diğer paydaşların da sürece katkı koyması sağlanmalı.

© David Muharmansyah / Greenpeace

Greenpeace İklim Adaleti Projesi Dava Danışmanı Louise Fournier raporun önemine değinirken, iklim değişikliğinin bir insan hakları meselesi olduğunu altını çizdi ve ekledi: "Bu rapor iklim değişikliğiyle acilen mücadele edilmesi gerektiğini ortaya koyuyor."

Greenpeace Akdeniz İklim ve Enerji Proje Sorumlusu Duygu Kutluay ise iklim krizinin ciddiyetini ve harekete geçme aciliyetini şu sözlerle ifade etti: "Bilim insanların ortaya koyduğu gerçeklere artık kulak tıkayamayacak durumdayız. Küresel iklim değişikliği, etkilerine her an tanıklık ettiğimiz ciddi bir iklim krizine dönüştü. Bu kriz o kadar büyük ölçekli ki ekonomiyi ve toplumu da olumsuz yönde etkiliyor. Bu yüzden acilen harekete geçmeli."

© Subrata Biswas / Greenpeace

Greenpeace Akdeniz'in Avrupa Birliği'nde yasaklanan tek kullanımlık plastik ürünlerin Türkiye'de de yasaklanması için yürüttüğü projeyi 150 bin kişi imzaladı.

© Caner Özkan / Greenpeace

150 bin kişi tek kullanımlık plastiklerin yasaklanmasını istiyor

Greenpeace'in "Plastik Dolu Akdeniz" raporu Akdeniz'den alınan derin deniz örneklerinin yüzde 92,8'inde plastik saptandığını ortaya koyuyor. Bununla birlikte Akdeniz havzasında 4 metrekareye 1 plastik atık düşüyor. Sorunun en büyük kısmını ise 2 dakika kullanıp attığımız tek kullanımlık plastikler oluşturuyor.

Avrupa Birliği plastik pipet, kulak çubuğu, tabak, çatal, bıçak, kaşık, içecek karıştırıcıları ile köpük gıda kapları ve içecek bardakları gibi tek kullanımlık ürünleri yasakladı. Üye ülkelerin anlaşmadaki kuralları kendi ulusal yasalarına adapte etmek için iki yılı var. Greenpeace Akdeniz, alternatifi olan bu ürünlerin Türkiye'de de yasaklanmasını talep ediyor. Üç tarafı plastiklerle değil, denizlerle çevrili bir Türkiye için bunu yapmalıyız.

Denizlerimiz daha fazlasını kaldıramaz

Greenpeace Akdeniz Projeler Sorumlusu Deniz Bayram plastik kirliliği ile mücadelenin önemini şu sözlerle açıkladı: "Plastik kirliliği ile mücadele için acilen harekete geçmeliyiz çünkü 2 dakika kullanıp attığımız tek kullanımlık plastikler doğada yüzlerce yıl kaybolmuyor. Denizlerimiz daha fazla plastiği kaldıracak durumda değil. Avrupa Birliği pipet, plastik çatal-bıçak gibi plastik ürünlerin üretimini yasakladı. Türkiye'de de projemizi imzalayan 150 bin kişi 'tek kullanımlık plastiklere ihtiyacımız yok' diyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı sıfır atık politikasının gereğini yaparak harekete geçmeli ve bu yasağı Türkiye'ye getirmeli. Bu sayede Türkiye plastikle mücadelede öncü ülkeler arasında yerini alabilir."

Plastiklerle ilgili 5 çarpıcı gerçek

- 1950'li yıllardan bugüne 8,3 milyar ton plastik üretildi. Bu 1 milyar filin ağırlığına eşit.
- Her sene yaklaşık 12 milyon ton plastik denizlere karışıyor. Bu, dakikada bir kamyon dolusu plastik demek.
- Üretilen plastiğin yüzde 90'ı geri dönüştürülmedi.
- Deniz kuşlarının yüzde 90'ının, deniz kaplumbağalarının üçte birinin, balina ve yunusların yarısından fazlasının midesinde plastik var.
- Büyük plastik parçaları mikro plastiklere bölünerek deniz canlılarının besin zincirine karışıyor. Hatta deniz mahsulleri aracılığıyla tabaklarımıza kadar giriyor.

Çernobil felaketinin etkileri bitmiyor

HBO kanalının hazırladığı, dünya çapında büyük ses getiren beş bölümlük Çernobil dizisi çekildi ve bitti ama bu korkunç felaketin gerçek hayattaki etkileri asla sona ermiyor.

**Rashid Alimov / Greenpeace Rusya
Nükleer Kampanyaları Sorumlusu**

© Denis Sinyakov / Greenpeace

Amerikan HBO kanalının izleyicilerle buluşturduğu Çernobil dizisi kısa süre içinde IMDb'nin "top 250" listesinde zirveye yerleşti. Dizinin kemik çerçeveli gözlükler, pastel tonlu kıyafetler, özgün sokak tabelaları, gönüllülerin yaptığı fedakarlıklar, yerlilerin etraflarında gelişen olayların büyüklüğünü tam olarak algılayamaması gibi dönem detaylarına başarılı bir şekilde yer vermesi son derece etkileyiciydi. Çernobil insanlık tarihinde daha önce görülmemiş bir olaydı ve televizyon seyircileri için ekrana taşındı. Ama pek çoğumuz için Çernobil felaketi bir hikayeden ibaret değil. Felaketin etkileri bugün bile hissedilebiliyor.

Çernobil ölümleri devam edecek

Yaşanan kazadan sonra yaklaşık 350.000 kişi bölgeden tahliye edildi. Bugün 5 milyona yakın kişi hala resmi olarak "kirli" ilan edilen bölgelerde yaşıyor. Dünya Sağlık Örgütü'nün tedbirli tahminlerine göre, Çernobil'in kalıcı etkilerinin 9.000 ölüme daha neden olması bekleniyor. Çernobil'de kullanılanla aynı tipte olan on reaktör Leningrad'dan Smolensk ve Kursk'e Rusya genelinde hala faaliyet halinde.

İlk veriler ile iç ve dış maruziyetler hakkındaki tahminler sınırlı olduğu için Çernobil'in sebep olduğu ölümlerin tam sayısının belirlenmesinde zorluklar yaşanıyor. İç maruziyet "vücuda yeme ve nefes alma eylemleri aracılığıyla giren" anlamına geliyor; izlenmesi ve değerlendirilmesi dış maruziyetlere göre çok daha zor. Akciğer içindeki tek bir radyoaktif madde partikülü orada süresiz şekilde kalabiliyor ve sağlık açısından çok ciddi risk teşkil edebiliyor.

Greenpeace'in yaptığı araştırmaya göre, Çernobil'in sebep olduğu kanser kaynaklı ölümlerin sayısı 100.000 civarında. Kanserlin radyasyon dışında başka sebepleri de var ancak bilimsel tahminlere göre Çernobil'in yaydığı radyasyon bu sebepleri tetikliyor, yaygınlaştırıyor ve artırıyor. Halen kirli bölgelerde yaşayarak radyasyon almaya devam eden insanlarla birlikte bu sayının artacağı düşünülüyor.

**Peki neden hala radyoaktif mantar ve meyve yiyoruz?
Neden hala yeni nükleer santraller inşa ediyoruz?**

© Denis Sinyakov / Greenpeace

"Normal" hayata dönmeyen getirdikleri...

2016 yılında, Bryansk bölgesinin güneyinde yer alan Novozybkov kasabasında yaşıyordum. Felaketten kısa bir süre sonra kasaba sakinleri yeni yerlere yerleştirecekti ama 1990'ların başında (kararları değiştiren ekonomik krizin etkisiyle) kasaba için yapılan planlar arıtma çalışmaları ile sınırlandırıldı. Greenpeace Novozybkov ve Bryansk bölgesindeki diğer kasabalardan örnekler aldı. Ardından Novozybkov bölgesindeki ana hastanede cerrahlik yapan Victor Aleksevich Khanaev ile buluştuk. Khanaev bize şunları söyledi: "Kazadan hemen sonra, insanlar ciddi bir korkuya kapılarak doktorların ve yetkililerin tavsiyelerine kulak verdiler. Ama sonsuza kadar korku içinde yaşamak mümkün değildi; kasabalıların bahçelerinde yetişen ürünlerden vazgeçmeleri mümkün değildi. Özellikle de tazminatların yetersiz olduğu ve temel gıda masraflarını zar zor karşıladığı bir ortamda." Dolayısıyla insanlar ormanda mantar ve meyve toplamaya, büyükbaş hayvan beslemeye, avlanmaya yeniden başladılar ki bunların hepsi radyoaktifti. Daha da korkutucusu, bu ürünler (Çernobil mantar ve meyveleri) diğer bölgelere de satılıyor; hiç kimse evlerine giren radyoaktif ürünlere karşı bağıışıklık sahibi değil.

Bir hatanın böylesine büyük ve kalıcı sonuçlar doğurabileceği bir başka beşeri faaliyet alanı olduğunu hayal etmek zor. Atom enerjisinin yüksek bedelini ne hükümetler ne de şirketler ödüyor. Ne yazık ki bu bedeli ödemek her nesilde sıradan insanlara düşüyor.

Hemen Őimdi "PLASTİK" yaz, 2322'ye gnder.

Sen de kampanyamıza katıl!

PLASTİK KİRLİLİĞİNE DUR DE!

Her yıl yaklaşık 12 milyon ton plastik, denizlerimize karışıyor ve bu plastiklerin doğada çözünmeleri yüzlerce yıl alıyor. Her yıl binlerce deniz kaplumbağası ve başka deniz canlıları, plastik parçalarını yutarak veya bu parçalara dolanarak hayatlarını kaybediyor. İmza kampanyasına katıl, plastik kirliliğine karşı birlikte neler yapabileceğimizi anlatmak için seni arayalım.

Plastik
yaz
2322'ye
gnder

GREENPEACE

Kampanya katılım SMS bedeli Türk Telekom, Trkcll ve Vodafone için SMS başına KDV ve OİV dahil 0,65 TL'dir. Operatörler kısa mesaj birim fiyatlarında meydana gelecek deėiŐiklikleri aboneye yansıtma hakkını saklı tutar. Dergi aboneliği hakkında bilgi vermek için destekçi iliŐkleri ekibimiz sizi en kısa zamanda arayacaktır.